

STORTINGET

Representantforslag 65 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen og Mímir Kristjánsson

Dokument 8:65 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen og Mímir Kristjánsson om å sikre at Statens pensjonsfond utland trekker sine investeringer ut av selskaper som bryter grunnleggende arbeidstakerrettigheter

Til Stortinget

Bakgrunn

Tesla har en politikk om at konsernet ikke skal inngå tariffavtaler noen steder. Bilmekanikerne i Sverige krever nå tariffavtale.

Siden 27. oktober 2023 har svenske IF Metall vært i streik ved Teslas verksteder i Sverige. Streiken og kravet om tariffavtale har bred støtte i Sverige, og en rekke forbund i og utenfor Sverige har varslet og iverksatt sympatiaksjoner.

Et av Danmarks største pensjonsfond besluttet 6. desember 2023 å selge sine aksjer i Tesla fordi det amerikanske bilselskapet nekter å inngå avtaler med fagforeninger.

Ifølge Dagens Næringsliv (DN) mener LO-leder Peggy Hessen Følsvik at oljefondets etikkråd bør utelukke Tesla dersom selskapet ikke er villig til å inngå tariffavtaler.

Mens det danske PensionDanmark velger å trekke seg ut, forsøker KLP og andre nordiske fond i stedet å påvirke bilselskapet. Oljefondet har til sagt til DN at de ikke vil selge seg ut av Tesla.

Fagbladet til det største fagforbundet i Danmark, Fagbladet 3F, er knallharde i sin kritikk av Oljefondets

beslutning om å ikke selge seg ut. De skriver på sine nettsider 12. desember 2023 at det kommer som et sjokk og omtaler beslutningen som «en våd klud i ansiktet på den skandinaviske fagbevegelses fælles kamp mod Tesla».

Norges Bank Investment Management (NBIM), som driver det norske oljefondet, er Teslas syvende største aksjonær, med en eierandel på en snau prosent (0,87). Dette tilsvarer rundt 6,8 mrd. dollar med dagens aksjekurs, meldte NRK 8. desember 2023. NBIM har med dette en veldig stor påvirkningskraft.

Teslas totale avvísning av å inngå tariffavtale er det siste av en rekke eksempler på at Tesla driver systematisk fagforeningsknusing.

I 2018 skrev The Guardian om en fryktkultur:

«Folk som ønsker å organisere seg blir generelt sparket basert på oppdiktede årsaker. Det er en fryktkultur, fordi du vil bli sparket dersom du ikke innretter deg. Vi blir fortalt at Tesla kommer til å gå konkurs dersom ansatte organiserer seg, ettersom vi ikke er et lønnsomt selskap ennå.»

FriFagbevegelse skrev den gangen:

«Tesla har en rekke ganger blitt beskyldt for å sparke medarbeidere som forsøker å starte opp fagforeninger. Fagforeningen United Auto Workers har blant annet hevdet at flere arbeidere har blitt trakassert, ydmyket og urettferdig behandlet av selskapet som følge av at de prøvde å organisere seg.»

I februar 2023 skrev FriFagbevegelse at over 30 arbeidere fikk sparken fra Tesla-fabrikken i Buffalo, New York i USA, dagen etter at de ansatte hadde sendt brev til Tesla-sjef Elon Musk om at de ville jobbe for fagorganisering på fabrikken.

Ingen Tesla-fabrikker i USA har lyktes med å lage en fagforening.

I Norge fagorganiserer Tesla-ansatte seg i hemmelighet, i frykt for å miste jobben, ifølge Fellesforbundet. Dette er gjengitt hos både NRK og DN.

Nå nekter selskapet altså sine ansatte i Sverige noe så grunnleggende som en tariffavtale.

Forslagsstillerne mener at det er hevet over enhver tvil at bilprodusenten Tesla driver med systematisk fagforeningsknusing og nekter sine ansatte grunnleggende arbeidstakerrettigheter – på den måten bryter de menneskerettighetene.

Adgangen til å forhandle og inngå tariffavtaler er grunnleggende deler av organisasjonsfriheten. Retten til kollektive forhandlinger fremgår av ILO-konvensjon nr. 98 artikkel 4:

«Der det er nødvendig, skal tiltak som passer til forholdene i landet gjøres for å oppmuntre og fremme full utbygging og bruk av et frivillig forhandlingsapparat mellom arbeidsgivere eller arbeidsgiverorganisasjoner

og arbeidernes organisasjoner med sikte på regulering av arbeidsvilkår ved hjelp av kollektive avtaler.»

Forslagsstillerne viser til retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utland. Der står det blant annet at grove eller systematiske krenkelser av menneskerettighetene og andre særlig grove brudd på grunnleggende etiske normer kan føre til utelukkelse.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen endre kriteriet for observasjon og utelukkelse av selskaper for å sikre at Statens pensjonsfond utland trekker sine investeringer ut av selskaper som bryter grunnleggende arbeidstakerrettigheter og nekter sine ansatte tariffavtale.

20. desember 2023

Marie Sneve Martinussen

Mímir Kristjánsson